

TIURKŲ ISTORIJA IR KULTŪRA LIETUVOJE

TURKS' HISTORY AND CULTURE IN LITHUANIA

ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА ТЮРКОВ В ЛИТВЕ

**TIURKŲ
ISTORIJA IR KULTŪRA
LIETUVOJE**

**TURKS'
HISTORY AND CULTURE
IN LITHUANIA**

**ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА
ТЮРКОВ
В ЛИТВЕ**

TIURKŲ ISTORIJA IR KULTŪRA LIETUVOJE

Straipsnių rinkinys, parengtas pranešimų, skaitytų tarptautinėje mokslo konferencijoje, skirtoje 615-osioms totorių ir karaimų apgyvendinimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje metinėms, pagrindu. Konferencija vyko Vilniaus universitete
2013 m. gegužės 29–31 d.

TURKS' HISTORY AND CULTURE IN LITHUANIA

The collection of articles was prepared on the base of the conference papers presented at the international scientific conference dedicated to the 615th anniversary of the settlement of Tatars and Karaites in the Grand Duchy of Lithuania. The conference was held at Vilnius University on the 29th–31st of May 2013.

ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА ТЮРКОВ В ЛИТВЕ

Сборник научных статей подготовлен на основе докладов участников международной конференции, посвященной 615-летней годовщине поселения татар и караимов в Великом княжестве Литовском. Конференция состоялась в Вильнюсском университете 29–31 мая 2013 г.

Vilniaus
universiteto
leidykla
VILNIUS 2014

UDK 323.15(474.5)(=512.145)(091)
Ti-152

Specialus „Lietuvos istorijos studijų“ leidinys (t. 11)
Special issue of the scientific journal „Lietuvos istorijos studijos“ (vol. 11)

Periodinis mokslo leidinys „Lietuvos istorijos studijos“
yra referuojamas tarptautinėje duomenų bazėje ABC-CLIO
Articles appearing in the journal „Lietuvos istorijos studijos“ are abstracted and indexed
in HISTORICAL ABSTRACTS and AMERICA HISTORY AND LIFE (ABC-CLIO)

Leidinių sudarė:

TAMARA BAIRAŠAUSKAITĖ
GALINA MIŠKINIENĖ

Mokslinė redaktorė:

TAMARA BAIRAŠAUSKAITĖ

Kalbos redaktorės:

GRAŽINA INDRIŠIŪNIENĖ
AURELIJA JUŠKAITĖ
BIRUTĖ SINOČKINA

Straipsnių recenzentai:

Prof. habil. dr. SERGEJUS TEMČINAS
Dr. RYŠARD GAIDIS

Leidinių apsvartė ir kaip mokslinių straipsnių rinkinį
rekomendavo spaudai Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto taryba
(2014 m. balandžio 29 d., protokolas Nr. 2)

Knygos leidimą parėmė

Lietuvos
mokslo
taryba

Nacionalinė lituanistikos plėtros 2009–2015 metų programa
Ketvirta priemonių grupė (Lituanistikos darbų leidyba)
Skaidos projekto „Tiurkų istorija ir kultūra Lietuvoje“ Nr. LIT-8-27 / LSS-170000-375

ISSN 1822-4016
ISBN 978-609-459-446-5

© Straipsnių autoriai, 2014
© Vilniaus universitetas, 2014

REDAKTORIŲ KOLEGIJA (EDITORIAL BOARD)

Vyriausiasis redaktorius / Editor-in-Chief

- Prof. Alfredas Bumblauskas – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)

Atsakingasis sekretorius / Executive Secretary

- Dr. Tomas Vaiseta – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)

Nariai / Editors:

- Prof. dr. Zenonas Butkus – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)
- Prof. habil.dr. Bogusław Dybaś – Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas /
Lenkijos mokslų akademijos tyrimų centras Vienoje
(Istorija 05 H)
Nicolaus Copernicus University, Toruń / Scientific
Centre of the Polish Academy of Sciences in Vienna
(History 05 H)
- Prof. habil. dr. Sven Ekdahl – Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija 05 H)
Göteborg University (History 05 H)
- Prof. dr. Robert Frost – Aberdino universitetas, Jungtinė Karalystė (Istorija 05 H)
University of Aberdeen, United Kingdom (History 05 H)
- Prof. habil. dr. Edvardas Gudavičius – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)
- Dr. Magnus Ilmjärvi – Talino universitetas, Estija (Istorija 05 H)
Tallinn University (History 05 H)
- Prof. habil. dr. Anatolij J. Ivanov – Rusijos mokslų akademijos Rusijos istorijos
institutas, Rusija (Istorija 05 H)
Institute of Russian History, Russian Academy of
Sciences (History 05 H)
- Dr. Michail M. Krom – Sankt Peterburgo Europos universitetas, Rusija
(Istorija 05 H)
European University at St. Petersburg (History 05 H)
- Prof. habil. dr. Zenonas Norkus – Vilniaus universitetas (Sociologija 05 S)
Vilnius University (Sociology 05 S)
- Prof. dr. Rimvydas Petrauskas – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)
- Dr. Darius Staliūnas – Lietuvos istorijos institutas (Istorija 05 H)
Lithuanian Institute of History (History 05 H)
- Doc. dr. Gintautas Vėlius – Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)
Vilnius University (History 05 H)

Sekretorius / Secretary

- dokt. Marius Ėmužis – Vilniaus universitetas
Vilnius University

REDAKCIJOS ADRESAS (ADDRESS):

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
(Vilnius University, Faculty of History)
Universiteto g. 7, LT-01513 Vilnius, Lietuva
El. paštas (e-mail): marius.emuzis@gmail.com
tomas.vaiseta@if.vu.lt
<http://www.lis.lt/>

TURINYS / CONTENT / СОДЕРЖАНИЕ

Sudarytojų žodis / Editors' Note / От составителей . . . 9 / 17

I. ISTORIJA / HISTORY / ИСТОРИЯ

Борис Черкас. Инкорпорация западных улусов Золотой Орды в состав ВКЛ в XIV–XV вв.: политико-географический, социально-экономический и демографический аспекты . . . 21

Томас Челкис. Перспектива исследования истории двусторонних отношений Великого княжества Литовского и Османской империи . . . 29

Тамара Байрашаускайте. Татарское землевладение в Виленской губернии во второй половине XIX – начале XX века . . . 43

Альфина Сибгатуллина. Татарская периодическая печать начала XX века о литовских мусульманах . . . 73

Диляра Усманова. Контакты волго-уральских и польско-литовских татар в первой трети XX в.: культурно-религиозные и общественно-политические связи в мусульманской умме России . . . 81

Egdūnas Račius. Muslim Tatar Communities of the Inter-War Republic of Lithuania . . . 99

II. KALBA IR TEKSTAS / LANGUAGE AND TEXT / ЯЗЫК И ТЕКСТ

Henryk Jankowski. Similarities in Some Language Strategies of Muslim Bosnians and Lithuanian Tatars . . . 119

Anetta Luto-Kamińska, Joanna Kulwicka-Kamińska. Linguistic Methods Used in Creating Muslims' Image in the Polish Renaissance Religious Polemics . . . 127

Юргита Шяучюнайте-Вербицкене. Дети Измаила: мусульмане глазами караима Исаака бен Абрахама Троцкого в антихристианском полемическом сочинении «Укрепление веры» (*Chizuk Emunah*) . . . 139

Халил Ибрагим Уста. Исторический обзор первых подстрочных переводов Корана (на материале тюркских языков) . . . 153

Hüseyin Durgut. Linguistic Features of Mirajname Texts
in Manuscripts of the Lithuanian Tatars . . . 167

Vahit Türk. Süleyman'ın Meselleri Adlı Eserde Din Tabirleri . . . 175

Ирина Сыркова. Религиозная письменность белорусских татар
в послевоенный период: конец традиции? . . . 185

III. KULTŪRINIS, RELIGINIS IR TAUTINIS DISKURSAI / CULTURAL, RELIGIOUS AND NATIONAL DISCOURSE / КУЛЬТУРНЫЙ, РЕЛИГИОЗНЫЙ И НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДИСКУРС

Чеслав Ланич. Ислам в диаспоре
(на примере татар-мусульман Великого княжества Литовского) . . . 199

Марек М. Дзекан. Кахин? Шаман? Колдун?
Как стать фалджем (по хамаилу Александровича) . . . 213

Dovilė Troskovaitė. Is There Only One Homeland?
Forming the Image of Troki (Trakai) and the Crimea
in the Self-Identity of Karaites in the 19th–20th Century . . . 227

Halina Kobeckaitė. Tarptautiniai Lietuvos karaimų ryšiai . . . 239

Mehmet Aça. Birth Traditions of Lithuanian Tatars
and Anatolian Turks: a Comparative Study . . . 249

Diana Lavrinovič. Lithuanian Karaims Hachan –
Mark Lavrinovičius's Contribution to the Studies
and Survival of the Karaim Language Trakai dialect . . . 263

IV. ŠALTINIAI / SOURCES / ИСТОЧНИКИ

Абдулхаким Кылынч, Галина Мишкинене. Восточные документы,
хранящиеся в рукописном отделе Библиотеки Вильнюсского
университета: ханские ярлыки и письма пограничных пашей . . . 275

Dmitry Sevruck. A “Bektashi” – Prayer from
a Private Collection of Lipka Tatar Manuscripts . . . 289

Arie Yariv. The Beginning of Karaimes' Settlement in the Grand Duchy of Lithuania According to Karaim Written Sources in Hebrew Language . . . 305

Александр Васильев. Один документ из переписки гетмана Яна Клеменса Браницкого и османских комендантов Хотина . . . 313

Дина Мустафина. Документальные материалы о литовских татарах из фондов Национального исторического архива Беларуси в г. Гродно (30-е годы XIX века) . . . 323

KRONIKA / CHRONICLE / ХРОНИКА

Yücel Öztürk. Thoughts on the Importance and Responses of the International Karaite Symposium in Bilecik . . . 351

Santraukos / Summaries . . . 365 / 392

Apie autorius / About authors . . . 393 / 398